

SLOVENSKI NAROD

Izjaja vsak dan popoldne, izjema: nedelje in praznike — inzerati do 30 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za tuzemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kmetijeva ulica št. 2.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 301
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Veličasten praznik britanskega imperija:

Kronanje angleškega kralja in kraljice

Po starem tradicionalnem običaju je bilo danes dopoldne v westminstrski katedrali izvršeno kronanje kralja Jurija VI. in kraljice Elizabete — Na poti v cerkev in na povratku so milijoni in milijoni pozdravljali svojega vladarja

Pogled na del povorke

LONDON, 12. maja. br. Angleški imperij je imel danes svoj poseben praznik: kronanje kralja Jurija in kraljice Elizabete. Ze 14 dni so se zbirali v Londonu predstavniki vseh delov imperija, a prav tako so z vseh strani sveta prihajali številni radovedniki, da prisostvujejo temu redkemu dogodku. Lahko se reče, da se je prebivalstvo Londona te dni podesotorilo. To se opaža na vsakem koraku. Na ulicah srečavaš predstavnike vseh narodov na svetu in London se je spremenil zadnje dni v

pravcati Babilon

Angleška policija vrši nadčloveško delo pri vzdrževanju reda na ulicah. Njeno delo je še posebno težko zaradi stavke avtobusnih šoferjev, zaradi česar je posebno vzdrževanje prometa na ulicah silno težavno. Ulice so podobne mravljišču. Na milijone pešcev hiti na vse strani. Tuji si ogledujejo mesto in izbirajo najprimernejši prostor, da bi mogli čim bližje videti slavnostni sprevod. Lastniki hiš v ulicah, po katerih je danes šel slavnostni sprevod, so napravili sijajne kupčije. Oddajali so prostore na balkonih, ob oknih in celo na strehah. Mnogi so dali zgraditi na svojih hišah še posebne balkone. Za najboljša mesta ob oknih in na balkonih se je plačevalo do 10.000 Dinarjev. Včeraj je izgledalo, da bo

vreme nagajalo

ker je ves dan lilo. Proti večeru pa se je nebo razvedrilo in je naposled posijalo sonce. Ponoči se je zopet pooblačilo in davi je nalahno rosilo. Vendar pa se je proti 9. zjutraj vreme zopet nekoliko popravilo. Vendar pa je oblačno in vremenoslovci napovedujejo od časa do časa dež. Spritno silnega navala tujcev pa predstavlja

prehrana

— poseben problem

Zelo težavno je prehraniti toliko ljudi, kakor se jih je te dni zbralo v Londonu. Hoteli, restavracije in gostilne so prenapolnjene. Obratujejo noč in dan, vendar pa mnogi ne pridejo ves dan do tople hrane. Zadnje dni prihajajo v London vsako uro posebni vlaki z živili. Po parkih so postavili velike šotore in posebne restavracije, ki jih ves dan oblegajo nepregledne množice. Za danes pa velja v vsem Londonu

alkoholna prepoved

Nikjer ne smejo točiti alkohola. le sanitetne postaje so dobro založene s konjakom in sličnim dobrotami, da pomagajo onim, ki bi omagali. Današnjega narodnega praznika bodo deležni tudi kaznenci, ki bodo dobili danes posebne priboljške. Kako ogromno je zanimanje za kronanske svečanosti, priča pač najbolje dejstvo da je preteklo noč

milijoni ljudi spalo na ulicah

Posebno hud boj je za prostore pred kraljevim dvorcem ob spomeniku kraljice Viktorije in za prostore pred westminstrsko katedralo. Ze včeraj popoldne so začeli ljudje prihajati z blazinami in celimi košarami živil, da bi mogli vzdržati do kraja. Prostrani trgi so se na ta način pretvorili v

ogromna taborišča

Med temi vztrajnimi gledalci je bila tudi 20letna Čehinja, ki je prišla peš iz Prage v London. Tudi na glavnih ulicah, po katerih je šel sprevod, je bil že snoti zaseden s steherni kotiček. Ljudje so včeraj odhajali iz pisarn in delavnic kar na ulico in so vso noč čakali, čeprav je ponoči večkrat lilo kakor iz škafa in je bilo precej hladno. Mesto samo pa je

vse v zastavah in zelenju

Najlepše so okrašene ulice, po katerih bo šel sprevod, pa tudi na vseh ostalih poslopih milijonskega mesta vse polno zastav, kraljevih slik in vencov. Prevladuje zlato in škrlat, znak kraljevskega dostojanstva. Londonski trgovci so delali zadnje dni ogromne kupčije. Prodajali so najrazličnejše predmete s slikami kraljevske dvojice in razne druge spominke na današnje slavnosti. Po ulicah in parkih je vladalo kljub neugodnemu vremenu veselo razpoloženje. Vso noč so koncertirale

številne godbe

in so se predvajali razni narodni plesi. Policija je postopala zelo obzirno in je samo gledala na to, da ni prišlo do neredov. Ob polnoči so promet po glavnih ulicah koder je šel pozneje slavnostni sprevod, popolnoma ustavili in začeli urejevati prehod skozi nepregledne množice. Ko je napočil dan, je bilo že vse v najlepšem redu in množice so nestrpno čakale na pričetek svečanosti.

Westminstrski nadškof je z dvornimi maršali in maršalom plemstva vprašal zbrano občinstvo, če je pripravljeno priznati kralja in kraljico na vseh štirih straneh sveta. Kralj, ki je stal poleg svojega stola, se je obrnil v vsakokratni smeri kliče ter je sprejel priznanje, ki so mu ga izrekli prisotni z vzklikom: Bog ščiti kralja Jurija VI. Med tem so položili na oltar kraljevske insignije. Prišel se je naslednji del kronanja, zaprisega. Nadškof je postavil tri vprašanja in kralj je obljubil, da bo imperiju dober vladar, da bo varoval zakon in pravico, kakor tudi protestantsko vero in anglikansko

cerkev. Nato je poljubil sveto pismo ter se podpisal pod besedilo prisege.

Zatem se je pričel cerkveni obred, čegar glavni del je bil maziljenje, ki ga je izvršil canterburijski nadškof, kateremu je asistiral westminstrski dekan. Nato so kralja odeli v zgodovinska oblačila. Najprej je prejel duhovne embleme kraljestva. Nato pa je prinesel dvorni maršal embleme viteštva, zlate ožroge in državni meč. Zatem so ga odeli v kraljevska oblačila. Predali so mu državno jabolko s križcem, nato pa pristan in žezlo. Ko se je kralj nato vvedel na zgodovinski stol sv. Edvarda, mu je poljubil canterburijski nadškof na glavo krono. V tem trenutku so se tudi lordi pokrili s svojimi plemišskimi kronami. Državni trobentači so odsvirali fanfaro, topovi pa so oddali predpisano število strelcev in s tem oznanili, da je kronanje kralja izvršeno. Po molitvi je canterburijski nadškof izročil kralju sv. pismo ter ga blagoslovil. Kralj je nato zapustil stol sv. Edvarda, se vvedel na kraljevski prestol ter začel sprejemati poklonitve lordov. Prvi je pristopil canterburijski nadškof, ki je najprej pokleknil, nato ga pa poljubil na obraz, zatem pa ostali škofje, člani kraljevske rodbine in lordi.

Po končani poklonitvi je sledilo kronanje kraljice, ki je kleče prejela maziljenje. Nadškof ji je nato nataknil prstan in ji posadil na glavo krono in ji izročil žezlo. Spremljena od dveh škofov je odšla na to k prestolu ter se vvedla poleg kralja. Nato je sledilo obhajilo kralja in kraljice, po katerem sta se vrnila zopet na svoja prestola.

Po zahvalni pesni je bil formiral sprevod ter je kraljevski par zapustil westminstrsko

katedralo in odšel v kapelo sv. Edvarda, kjer so kralja odeli s škrlatnim plaščem in mu posadili na glavo namesto krone sv. Edvarda državno krono. Kralj je držal v desni roki žezlo, v levi pa državno jabolko. Nato je zapustil s kraljico opatijo po isti poti, po kateri sta prišla. Sprevoz je nato krenil iz westminstrske katedrale Bridge-street, Viktorija Ambankmentu, Northumberlandski aveniji, Pal Mallu, St. James street, Piccadillyju, Regentstreetu, Oxford streetu, East Carriage Roadu, Constitution-hillu nazaj v buckinghamsko palačo.

Kakor pri prihodu, so tudi ob povratku množice prirejale vladarskemu paru nepopisne ovacije in neprestano prepevale državno himno.

Poseben film

za vojvodo Windsorskega

London, 12. maja. AA. Havas: Vojvoda Windsorski bo že nocoj na gradu Cande gledal film o kronanju, ki ga bo prineslo posebno leto iz Londona v ta grad. Vojvoda je ta film naročil samo zase. Ta film bo dolg približno 1800 m. Uradni film o kronanju bo dolg samo okoli 300 m, ker bo sta mnogo prizorov cenzurirala canterburijski nadškof in vojvoda norfolški. Samo ta film bodo smeli predvajati v angleških kinematografih.

Hitlerjeve čestitke

Berlin, 12. maja. AA. Havas: Vojda Hitler je brzojavno čestital kralju Juriju VI. za njegov današnji praznik.

Preprečena nakana teroristov

Londonska policija je prišla na sled zarotnikom, ki so nameravali izvršiti atentate na visoke osebnosti

London, 12. maja. br. Spritno prihoda številnih inozemskih odličnikov in predstavnikov vladarskih domov iz vsega sveta je imela londonska policija obilo posla z raznimi varnostnimi ukrepi. Tuji vladarji in člani vladarskih domov so nastanjeni po večini v kraljevem dvoru, vendar pa so morali poskrbeti za njihovo varnost za ves čas bivanja na angleškem ozemlju. Scotland Yard je že mesec dni poprej postavil v službo vse svoj aparat, a prav tako so poslali tajne policiste iz raznih drugih držav, ki so pazili zlasti na razne sumljivce. Na ta način je policija mogla že na meji zaustaviti vse sumljivce in jim zabraniti prihod v London. Mnogo so jih tudi začasno zaprli. Med aretiranci zbuja največjo

pozornost neki tujec, ki je prispel v London z argentinskimi potnim listom. Kakor se je ugotovilo, je potni list falzificiran. Pri njem so našli tudi falzificiran francoski potni list. Sum je zbudilo dejstvo, da so našli pri njem seznam stanovanj raznih visokih inozemskih osebnosti. Ko so pregledali njegovo prtljago, so našli 9 bomb v skupni teži nad 5 kg. Aretiranca so začeli takoj zasliševati. Na podlagi njegovih izpovedi so aretirali tudi v Parizu več oseb, ker sumijo, da so prišli na sled široko razpredeni zaroti, ki je hotela o priliki londonskih svečanosti izvršiti več atentatov. Podrobnosti preiskave kakor tudi imena aretirancev drže v strogi tajnosti.

Užaljeni Italijani

Kako utemeljujejo v Italiji prepoved angleških listov

Rim, 12. maja. o. Ukrepi italijanske vlade glede angleških listov in italijanskih novinarjev v Angliji, se po današnjih trditvah rimskih listov ne smejo smatrati za represivne odredbe, nego le za obrambo italijanskega narodnega ponosa. Italijanski listi izražajo današnje nade, da bo angleški tisk pravilno ocenil moralni pomen te geste. Italijanski ukrepi so bili izdani po dolgem in dobrem premisleku pristojnih faktorjev. Italijansko javno mnenje ni moglo več prenesti protitalijanske kampanje v angleškem tisku.

Tribuna prav: V januarju sta Italija in Anglija sklenili gentlemen agreement, kakršne sklepajo gentilemani. Izvedba tega pakta pa ni bila poverjena samo obema vladama, nego tudi tisku obeh držav. Angleški listi pa so mirno prekršili svoječasne obveznosti ter pričeli klevetati in širiti neresnične vesti o Italiji, tako da niso samo poostrižili starih sporov, nego ustvarili še nove. Angleški tisk se ni plašil grobih imenunacij o zmognostih italijanskih legionarjev v Španiji, ki se tamkaj ravno tako ju-nasko bore, kakor so se v Afriki. Blatenja

italijanskih legionarjev ni bilo mogoče več prenesti. Oni se ne bore za materialne interese, nego le za ideološke razloge proti boljševizmu, ki se hoče vgnezditi na evropskem kontinentu. Italijanskemu tisku je bila naložena v zadnjem času doslej najtežja naloga, da pravilno in primerno odgovori na tako izzivanje, ki sta ga morala nedavno Eden in lord Plymouth tudi že obzaložiti. Ko se je približala obletnica italijanskega imperija, se je v angleškem tisku le še ojačala nesramna kampanja proti Italiji. Angleški listi imajo svoje tajne namere, ki jih nočejo izdati. Svoji gnev maskirajo s takimi izpadi. Treba je vedeti, da je angleški tisk prekršil častne obveznosti, ki jih je z gentlemen agreementom Velika Britanija prevzela napram Italiji.

Novi angleški poslanik v Berlinu

Berlin, 12. maja. w. Kancelar Hitler je več raj sprejel novega angleškega poslanika v Berlinu Hendersona, ki mu je izročil svoja poverljiva pisma.

od posadke na letališču. Danes ne bo komisija delala zaradi pogreba žrtv. Ves film in vse slike o katastrofi bodo predvajali pred komisijo.

Čitajte in širite »Slovenski Narod«!

Sorzna naročila.

Curih, 10. maja. Beograd 10.—, Pariz 19.585, London 21.575, New York 436.625, Bruselj 73.675, Milan 23.—, Amsterdam 240.—, Berlin 175.40, Dunaj 81.00—81.70, Praga 15.24, Varšava 82.90, Bukarešta 3.25,

Politični obzornik

Iz naših političnih salonov

Gospod dr. Jurij Koce, ki je v seznamu narodnih poslancev vpisan kot zastopnik črnomajnega sreza, se v svoji parlamentarni koži iz razumljivih razlogov ne počuti dobro. Lahko si mislimo, kako ga gledajo v »njegovem« srezi in povrh se je še nesrečno zapletel v učiteljsko tragedijo, ki se je odigrala v Starem trgu. Tako je ime gospoda sekretarja ljubljanske zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki bi mnogo bolje storil, če bi bil ostal v svoji pisarni, dobilo v naši politični javnosti neprijeten zvok, ki ga pa g. dr. Koce ni poskušal ublažiti s potrebno skromnostjo. Nasprotno! V skupščinski proračunski razpravi je nastopil s političnim govorom, v katerem je na prav neprireden način tolkel po svojih nasprotnikih in nastopal kot velik gromovnik in junaki borec za svoje politične delodajalce.

Ze v skupščini je g. dr. Koce doživel bridka razočaranja. Poslušala ga je vsega peščica ljudi in še ti so bili protivniki iz domačih krajev, ki so v močnih pluskih privlači vodo v njegov spiritus. Nasa mača javnost je gospoda poslanca ostro obsodila in tudi mi smo citirali sodbo glasila naše nacionalne akademske omladine o cinicnem napadu gospoda poslanca na bivšega podbana g. dr. Pirkmajerja.

To je bilo že davno, meseca marca enkrat in zdlo se je, da bo g. dr. Koce pouk, ki ga je dobil, koristno uporabil za svoje bodoče vedenje. Žal smo se zmotili. Gospod poslanec je napisal odgovor, ki se mu ga je po skoraj dveh mesecih posrečilo spraviti v »Slovenec«. Lahko si mislimo, kako se je v kopitarjevi ulici branil. Ali končno strankina solidarnost je vendarle strankina solidarnost in glavno glasilo JNR je moralo pretekle nedeljo dati, nekoliko sramežljivo sicer, svojo osmo stran na razpolago. Zakasnitev pojasnjuje g. dr. Koce s pripisom na koncu, da je šele sedaj prebral »Slovenski Narod« od 27. marca in da zato tako pozno nanj reagira. Blaženi, ki verujejo!

Odgovor gospoda poslanca na žalost je znova potrjuje pravino naziranja, da je naša javna politična morala padla na jako nizko stopnjo. Gospod dr. Koce najprej priznava, da zato napada dr. Pirkmajerja, ker je temu baje dobro znano, kdo je pravdom tragične smrti učitelja Marte Mrakovke naročil posmrtni oglas s podpisom »nacionalna Ljubljana«. Nato se pritožuje nad raznimi anonimnimi letaki, ki mu baje očitajo razna nečedna dejanja, med drugim tudi, da je povodom nekega požiga intervjuiral, da bi požigalca rešil kazni.

Posebno hud je na poslanca g. Rajka Turka, ker je založil brošuro »Občinske volitve v luči resnice«. Ta naslov se zdi gospodu dr. Kocetu skrajno cinicen, češ, da je v brošuri cel kup klevet proti njegovi osebi. Nato opisuje s pravo gurmanško naslado nek prizor v narodni skupščini in dolgi gospoda Turka najbolj nedostojne stvari. Pravi, da si je poslanec Turk »s časopisom brisal spodnji del telesa«, in pristavlja besede, ki mu jih v dunajskem Terežianu, katerega gojenec je g. dr. Koce baje bil, sigurno niso priporočali kot izraze družabne olike. V vsem svojem opisu je izpustil g. poslanec samo eno, kar edino je res, da je namreč gospod Turk v narodni skupščini drastično nakazal, koliko je bilo jugoslovenskim nacionalistom, ki so 1914. kot »izdajalci« romali v ječo, do vrhovnega pokrovitelja bivšega »Ora«, katerega sliko v generalski uniformi s ponizno-hlapčevskimi izjavami nelzmerne vdanosti je takrat objavilo službeno glasilo Orlovske zveze »Mladost«. Ta številka »Mladosti« je tisti »časopis«, ki ga g. dr. Koce tako diskretno omenja.

Gospod poslanec iz Črnomlja, (on je namreč v tem srezi doma, napoveduje, da bo v bodoče še bolj nastopil proti moralni otopenosti, cinizmu in sadizmu svojih političnih nasprotnikov. Pravi, da bo razkrinjal tistega vitezja, ki je tihotapil tobak, pri tem pa ima nešteto uničenih eksistent radi premestitev na vesti. Plaši ga z imenom »Lenček«. Razgaliti hoče tudi tisti učiteljski zakonski par, ki noče pometati pred svojim pragom. Obvezuje se tudi, da bo kmalu javno razkrinjal nekaj JNS-arskih korupcionistov, češ, da sicer ne bo moglo priti do razčiščenja politične morale. Ponovno se zaganja v dr. Pirkmajerja, kateremu obljublja, da mu bo že še pokazal.

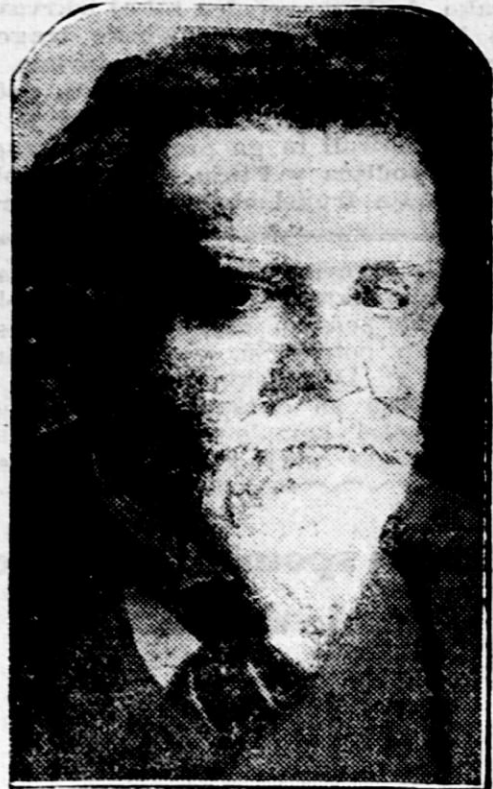
Gospoda dr. Koceta vodijo pri tem najbolj plemeniti nagibi, »ker so nasprotniki celo proračunsko debato blizni naš narod in njegovo zgodovino«. Pravi, da je moral v skupščini tako govoriti, kakor je govoril, ker je to zahtevala večina narodne skupščine (ki pa ga ni postizala!) povrh je pa to zahtevala še tudi »naša« čast.

Dr. Koce noče biti Don Quichote de la Mancha, temveč pravi slovenski Brdavec, ki s sekuro kar naravnost zamahne na tiste JNS-arje, ki nosijo odgovornost za tako mantalitetno in moralno otopenost naše za-lostne dobe...

Živojin Balugdžić v Pragi

Danes bo predaval o nacionalizmu in Mali antanti
v novih razmerah

Praga, 12. maja. Včeraj je prišel v Prago znani naš publicist in diplomat Živojin Balugdžić. Po-

javljen je bil v Prago, da bi predaval. Češkoslovaška javnost bo imela priložnost spoznati jugoslovenskega politika, ki razen tiskovne tribune ni pogosto posegal v politiko, vendar pa je imel vedno velik vpliv na srbsko in po vojni na jugoslovensko politiko. Že ko je študiral pravo v Zenevi se je posvečal novinarstvu. Dvajset let je živel v izgnanstvu kot nasprotnik dinastije Obrenovičev. V Švici se je seznanil s drugim emigrantom, poznanim kraljem Petrom, s katerim se je vrnil leta 1903 v domovino. V začetku je bil njegov tajnik, leta 1906 je pa vstopil v diplomatsko službo. Bil je poslanik v Atenah, pozneje pa v Berlinu, kjer je ostal do leta 1935. Prijateljstvo s kraljem Petrom ga je združilo tesno tudi z njegovim sinom kraljem Aleksandrom. Kralj Aleksander ga je visoko cenil, čeprav je po političnem prepričanju socialist.

Diplomatska služba ga pa ni ovirala, da bi ne nadaljeval svojega novinarskega dela. Komaj mesec dni je tega, ko je nehal objavljati v beograjski »Politiki« splošno pozornost vzbujajoče članke o zunanji politiki in vprašanjih. Visoka starost mu ni mogla vzeti svežosti in bistrega duha. Se vedno je med najboljšimi jugoslovenskimi poznavalci mednarodne politike. Danes ob 17. bo predaval v politični šoli v Karolinu o razmahu in propadanju nacionalizma, ob 20. pa v klubu »Sodobnost« o Mali antanti v novih razmerah.

Merežkovski: „Peter in Aleksej“

Premiera te globoko zajete tragedije bo drevi

Ljubljana, 12. maja. Merežkovski, čigar knjiga: Car Peter Veliki spada v trilogijo del »Leonardo da Vinci«, »Car Peter Veliki« in »Julian Apostata« je podal s svojo dramatično tragedijo očeta, in državnika in odnosu do sina carjeviča Alekseja. V skrajno dramatičnem zgoščem dogajanju pokaže veličino Petrovega poslanstva kot državnika. Njegov genijalni razum se je povzpel nad vladajoče razmere v Rusiji, spregledal je vzroke, ki so zakrivilo bedo, lakoto, bezpravnost, suženstvo ljudstva, ki je zastalo, vkoreninjeno v konservativizmu, nevednosti, brezbrčnosti, predano mistiki in fatalizmu. Uvidel je, da je rešitev in zboljšanje razmer mogoče le potem prosvitljenosti, zato je kot zapadnjaško orieniran vladar skušal uvesti vse potrebne reforme, ki bi prebudile narod iz letargije. Tragedija carja je obstojala v tem, da je naletel pri lastnem sinu, bodočem dediču prestola, na odpor. Sin, slaboten, neodločen značaj, človek brez hrbitvenice, sanjač brez dejavnosti, predan niji in ljubezni do dedke Jevrosinje, ni bil zmožen prevzeti nasledstva, ter voditi državo po zaslugah očeta. Razkol, ki je nastal sprito tega spoznanja v Petrovi duši, ga je postavil pred izbiro, da preda ogromno državo v roke slabici, ki ji ne bo kos, če se bistveno ne izpremeni, ali pa da ga pošlje v samostan. Ker se neodločni Aleksej ni hotel pokoriti očetovi volji, ter je nadaljeval svoje nesmotno, razvratno življenje, se je moral Peter odločiti, kot absolutist ni poznal srednje poti, in dasi se mu je upiralo očetovsko čustvo, ga je

moral brezobzirno zatreti, ter je na ta način strl sinovo življenje. Elementarna Petrova osebnost, njegov značaj, ki je zmes najbolj nasprotujočih si prvin, prežet z idejnim fanatizmom za katerega žrtvuje lastnega sina, je povzročila med konservativci, duhovništvom in ljudstvom prepričanje, da je Peter napovedani Antikrist. Odpor, s katerim se je moral braniti napram njemu vse življenje, je vtisnil njegovim prizadevanjem pečat tiranstva in nasilja, kajti samo tem potom bi se dalo ljudstvo prisiliti, da bi sledilo njegovim načrtom.

Okrug teh dveh nasprotnih svetov, čigar predstavnika sta bila oče in sin, se je vršila borba plemištvu, kleru, in vseh drugih stanov, ki so se razdelili v dva tabora. Vendar pa stopa to v pričujoči tragediji v ozadje, tu dominira subjektivna usoda iste krvi, ki kaže najbolj kričeča nasprotja. Tu tečeta vzporedno dve usodi: tragedija Petrovega pozitivizma in po svoje nič manjša tragedija degenerika Alekseja, njegove negativnosti, bolnih zanosov in brezmočnih trenutkov.

Politika, slavoohlepe, koristolovstvo, mističizem, pobožnost, fanatizem obeh svetov, sta dve milinski kamni, med katerima se tretja usoda očeta in sina, dokler se ne dopolni tragedija njegovega življenja.

Delo, ki ga je zrežiral g. Ciril Debevec, nam obeta zopet predstaviti velikega formata z Levjarjem v vlogi Petra, in Janom kot Aleksejem. M. S. — eva.

Bela kuga v Ljubljani

Bivša babica obsojena na 5 mesecev strogega zapora —
Tragedija služkinje Zofke

Ljubljana, 12. maja. Pestra družba je sedela včeraj pred sodniški malega senata, ki mu je bil predsednik s. o. s. Javoršek. Med dolgo razpravo proti trem obtoženkam in štirim obtoženim smo spoznali, da se bela kuga v Ljubljani nevarno širi in zahteva čedalje več žrtve. V dno duha pretresljiv je bil zlasti primer smrtne žrtve služkinje Zofke, že več mesecev leži v grobu. Svojo tajnost je zaupala sestri, ki jo je obiskala v bolnišnici. Služkinja Zofka je ležala že na smrtni postelji. Obdolžila je sina iz neke ugledne ljubljanske družine, kjer je služila, in bivšo babico L. kot krivca svoje tragedije. Kako je bilo v resnici, ne bo nikoli dognano, Zofka je mrtva in ne more govoriti. Obtoženec je dokazal svojo nedolžnost in navedel toliko razbremenjevalnih okoliščin, da je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

Tovarniška delavka Pepca si je najprvo

pomagala sama, ko je ugotovila, da je zanosila s fantom, s katerim se pa ni mogla omožiti zaradi revščine. Domača sredstva menda niso pomagala in šla je k babici L. Tri dni nato je spavila. Babica je dala 50 Din ter ji obljubila še 120 Din, če bo šlo vse v redu. Babica se je zagovarjala, da je Pepca samo pregledala. Toda zakaj ji je Pepca obljubila še 120 Din, če bo šlo vse v redu? Na policiji med preiskavo sta obe izjavili, da je bila obsevanje prepovedane operacija, zdaj sta obe zanikali krivdo.

Bivša babica L. se je morala zagovarjati glede Pepce, glede pokojne služkinje Zofke in glede mlade kuharice Mare. Glede vseh treh je zanikala krivdo. Pepco je samo pregledala, Zofka je pač prišla k njej, pa ji je priznala, da je bila že pri neki ženski v šiški. Sploh ni imela opravka z njo in je šele kasneje zvedela, da je Zofka umrla v bolnišnici, ker se ji je vnela trebušna mrena. Kuharica Mara je pa

prišla k njej, pa jo je samo pregledala. Gospod K. je bil obtožen, da je imel razmerje s pokojno Zofko in da je dal 1000 dinarjev za odpravo plodu. Mirno je pripovedoval, kako je nastala v hiši govoriča, da je služkinja zanosila z njim. Po nekaterih okoliščinah in po izjavah nekaterih priče se je nabralo proti njemu nekaj indicov, več priče je pa doprineslo dokaze, da je nedolžen. Glavna obremenila priča bi bila služkinja Zofka, ki je mrtva. Njena sestra je prisegla, da je Zofka na smrtni postelji obremenila gospoda K. Tudi neka druga priča je prisegla, da je bil K. na binkočno nedeljo lani doma sam z Zofko. Šlo je namreč za ta dan. Več priče je pa izjavilo, da K. na ta dan ni bil v Ljubljani. Obramba je izpodbijala verodostojnost te priče, ki se je baje hotela samo masševati, ker K. ni vzel njene nečakinje s katero je imel razmerje. Mrtva Zofka pa tudi ni mogla ovreči trditve obrambe, da je bila pokvarjena dekle, ki ni živelo poseb-

no vzgledno, čeprav je bila vestna in pridna služkinja. V mrzlici pred smrtjo se je lahko motila. Na zastožni klopi so sedeli tudi trije mladi fantje, ki so slučajno prišli pred sodnike z ostalimi obtoženci vred. Eden izmed njih je bil namreč fant mlade in lepe kuharice Mare, kateri je dal 100 Din, da bi si odpravila plod pri babici L. Obtoženec G. in obtoženec K. sta vlomila v stanovanje in odnesla za 5500 Din zlatnine. Tretji obtoženec T. je pa prodal zlatnino, o kateri je vedel, da je ukradena. Vsi trije so priznali očitane jim delikte. Pepca je bila obsojena na mesec dni zapora pogojno, bivša babica L. na 5 mesecev strogega zapora, gospod K. in kuharica Mara sta bila oproščena, G. je dobil leto dni strogega zapora, K. štiri mesece in 7 dni zapora, T. pa 2 meseca strogega zapora. Babica in T. sta prijavila revizijo in priziv.

Leta 1066 je podelil na bojišču pri Hastingsu Viljem Osvajalec naslov »kraljevega šampijona« Robertu Marmionu. Njegova dolžnost je bila: z orožjem braniti kraljevo stvar. Moško potomstvo Marmionov je izumrlo leta 1292 in njihov privilegij je prešel na sira Johna Dimoke, oženjenega s potomko rodu Marmion. Od takrat je ob vsakem kronanju eden izmed Dymokov prijahal v Westminster-Hall, kjer je bila prirejena svečana pojedina in pozval je na boj vsakega, kdor bi hotel odrekat novemu kralju pravico do prestola. Vitez je bil v blestem oklepu in na čeladi so mu vihrala tri rdeča peresa. Sedel je na belcu, na levi strani je jahal lord-marsal, na desni lord-konetabl, za njim pa dva ščitonosca, držala njegovo kopje in ščit z grbom. Sledili so jim štirje paži, pred njimi pa sta jahala dva trobentača in njun sorjati, držeč v roki okrašeno palico. Glasnik je razglasil poziv, čigar besedilo se skozi stoletja ni prav nič izpremenilo: »Če bi kdo, pa naj bo kakršnegakoli rodu, zanikal, da je naš seigneur-vladar, kralj Zedinjene kraljevine in Irsk, zaščitnik vere, zakonit dedič pokojnega kralja in da ima pravico do krone te kraljevine, se predstavlja tu njegov šampijon, ki izjavlja, da je dotični izdajalec in da sprejema z njim boj na življenje in smrt.«

Po teh besedah je vrgel šampijon na tla svojo rokavico. Poziv se je trikrat ponovil, potem je kralj ukazal natakarku, naj nalije vina v zlat pokal in ga pošal svojemu šampijonu, da ga izprazni na njegovo zdravje. Ker je sledil poziv vedno šele po kronanju, ko je bilo za protest že prepozno, je jasno, da je šlo samo za formalnost. Nikoli tudi poziv kraljevega šampijona ni bil sprejet, čeprav bi lahko bil ob kronanju Henrika IV. l. 1399, ki je bil strnoglavil kralja Richarda II. Zaman se je tudi pričakoval protest v imenu mladega pretendent na prestol Jakoba II., ki ga je leta 1688 strnoglavil s prestola Viljem Oranski. Nekoč je po pozivu neka dama izpustila na tla rokavico in tedaj jo je vitez vprašal smeje: »Kdo je moja krasna nasprotnica?« Drugi zopet je neka stara dama pomotoma pobrala vitezovo rokavico, kar je vzbudilo splošen smeh. Ta obred in pojedina v Westminster-Hallu sta bila odpravljena za vladanja Viljema IV. l. 1830. Ob kronanju Edvarda VII. se je eden izmed Dymokov sicer poteževal za svojo staro pravico, toda v nadomestilo so mu dovolili nositi kraljeve standarte.

Uspehi sovjetskih letalcev

Sovjetski pilot Golovin, ki je nedavno preletel iz Moskve na Rudolfov otok, kjer je najsevernejša polarna sovjetska stanica, se ni zadovoljil s tem uspehom, temveč je hotel preleteti še naprej proti severu. In res se mu je posrečilo polet nad polarnim bazenom daleč proti severnemu tečaju, od koder se je srečno vrnil na Rudolfov otok. Pilot Farich, ki leti ob severni sibirski obali, je startal s Sterlegovega rtiča k poletu na Dicksonov otok. Na Sterlegovem rtiču ga je zadržala nekaj dni pomladna megla. Proti Dicksonovemu otoku se je moral zopet prebijati skozi gosto meglo, vendar je pa našel letališče in se je gladko spustil na izravnano in steptano snežno polje. Kolonisti te važne polarne postojanke, kjer je največja sovjetska radijska postaja za polarni krogom, so pogumnega letalca navdušeno pozdravili.

Polarni letalec Zigmund Levanevski, znan zlasti po svojem poletu iz Amerike preko polarnih krajev v Moskvo, preizkuša novo ameriško letalo, hidroplan, delo konstruktorja Sikorskoga. Levanevski je poletel iz Murmanska preko Moskve v Sevastopol. Ukvarja se še vedno z načrtom organizirati polete v Ameriko preko severnega tečaja. Tudi njegovi sedanji poskusni poleti s hidroplanom so pripravili za poznejše polete preko severnega tečaja.

Radioprogram

Sreda, 12. maja.
12: Po čeških logih in gajih (ptošče). — 12:30: Vreme, poročila. — 12:45: Cas sporred. obvestila. — 13: Reportaža o kronanju angleškega kralja Jurja VI. (prenos iz Londona). — 14: Vreme, borza. — 18: Naš hrošč (g. Peter Gilly). — 18:20: O politični zvezi — Ferijalni savez (g. Drašek Slojan). — 18:40: Obične skrbite za otroke. (g. Vojko Jagodič). — 19: Cas, vreme, poročila, sporred, obvestila. — 19:30: Nac, ura Naša zunanja politika (Franjo Kulencič iz Beograda). — 19:50: Šah. — 20: Prenos iz Londona: Govor kralja Jurja VI. — 21:00: Koncert. Sodelujejo g. Julij Betetto in radijska orkester. — 22: Cas, vreme, poročila, sporred. — 22:15: Za zabavo in za ples (Cimmanov trio). — Konec ob 23. uri.

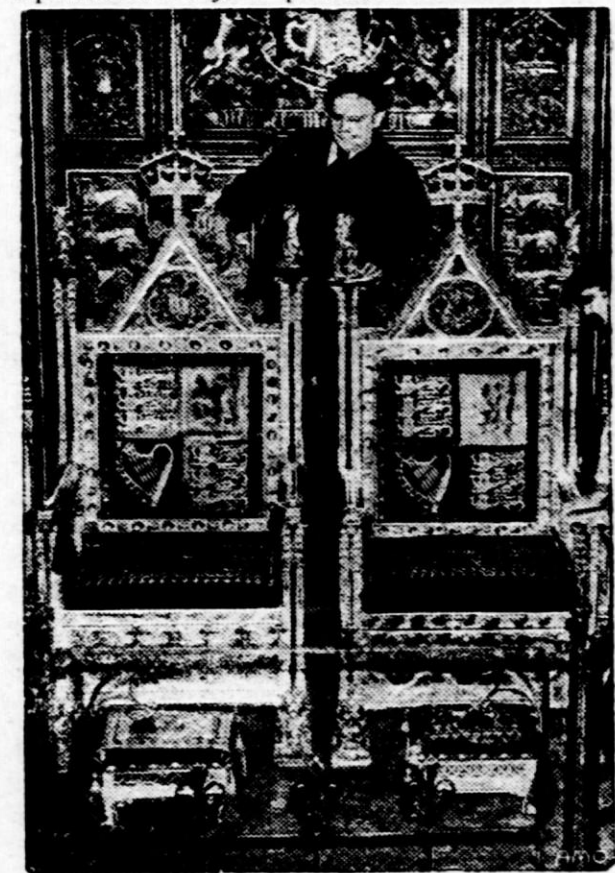
Kupujte domače blago!

svojo pravo pobudo — dekleta. Zato je brž napeljal pogovor drugam.
— Ker me vsa ta stvar zanima in ker menim, da se bo dala ta zagonetka pojasniti samo pri Harrisu.
— In zato postaneš privaten detektiv in vlomiš v tujo hišo. Pa še reci, da nisi znoel. Saj bi si bil lahko pokvaril vsu karijero. No, kaj pa je bilo s tem »Molčecim mašcevalcem«?
— Ostal je tam.
— Odkrito rečeno je to smešna zgodba in če bi mi je ne bil pravil ti, bi dejal, da je gladko zlagana. Sicer ti pa lahko povem, da Harris sploh ni prišel domov. Baš danes smo dobili od njegovega tajnika nujno prošnjo, naj ga iščemo.
— Ni prišel domov?
— Bill se je naenkrat ustavil v svoji nemirni hoji in stopil pred prijatelja.
— Res?
— Da, poskusi telefonirati tajniku in prosi ga, če bi mogel govoriti s Harrisom, pa ti bo sam povedal, da ga ni doma.
— Da, takoj storim to.
— Bill je brž skočil k telefonu in zahteval Harrisovo številko. Kmalu je začel v služalki tajnikov glas.
— Da, tu advokat Morran. Ali bi mogel govoriti z gospodom Harrisom?
— Dober dan, gospod Morran, toda žal to ni mogoče. O gospodu Harrisu nimamo najmanjše vesti, odkar sem zadnjič govoril z vami. Najbrž se mu je pripetila nesreča. Prosil sem policijo, naj ga išče,

God save the king!

Ta klic se razlega danes po Londonu — Angleško kronanje v luči stoletij

London je zadnje dni podoben mravljišču. Blizu dva milijona gostov in radovednežev se je zbralo v njem, vse ulice so polne ljudi in le z največjo težavo vzdržujejo varnostni organi promet. Mesto so preplavili Angleži, kontinentalci, ljudje iz kolonij in dominionov. Na kolodvorih so bile zadnje dni vsak čas pripravljene delegacije, da pozdravijo visoke dostojanstvenike iz vseh delov sveta. Prispelo je okrog 15 maharadž in vsak je pripeljal s seboj svojo zbirko najlepših žen. V London je prišel tudi zamorski kralj, ki se je vozil dva meseca s čolnom po neki afriški reki. V Capstadtu je pa predsedel naravnost na križarko, ki so mu jo poslali naproti. Na kronanje so prispeli poglavarji divjih plemen s tihomorskih otokov, ki so njihovi predniki najbrž ubili in pojedli marsikaterega misijonarja. Prispeli so arabski šejki, divji in zagoreli, afganski vojaki s krasnimi turbanji, indijski fellahi, afriški lovci, ljudje od severnega in južnega tečaja. Črni, žolti, rdeči in beli. V Londonu je zdaj moč, čigar praded je bil med uporniki na slavni ladji »Bounty«, na kronanje je prispel nekdo peš iz Zapadne Indije, samo iz Calaisa do Dovera se je peljal z ladjo, pa še tam je razmišljal, ali bi tega kosčka slane vode raje ne preplaval. Skratka, London je temeljito izpremenil svoje običajno lice, izpremenil se je v pravcati Babilon

Zlat prestol za kralja in kraljico

Vsa ta pisana množica valovi po londonskih ulicah. Kanadski farmarji se ustavljajo pred ogromnimi izložbami, afriški zamorci se navdušeno vozijo s taksi, Indijci begajo okrog svojih šatorov v Hyde-Parku. V lepo okrašen Westend so navali ljudje iz siromašnih vzhodnih okrajev in pred razkošnimi palačami strašijo zdaj senice White Chapela. Toda njihov polov v sedež plemstva ni niti najmanj revolucio-naren. Siromašno ljudstvo je prišlo pogledat, kako bo London pozdravljaj svojega novega kralja, ko se pojavi pred Westminster-sko opatijo in ko bodo vsi od pearov do trgovcev, pristanških delavcev in brezposelnih vzhikali tradicionalne besede: »God save the king!« (Bog čuvaj kralja). Ta klic se razlega danes po Londonu, milijoni Angležev pozdravljajo svojega kralja in pridružijo so se jim stotisoči gostov iz vseh krajev sveta. Kronanje Riharda II. leta 1377, ki mu ba-

je ni bilo niti še deset let, pomeni zgodovinski dogodek v zgodovini Velike Britanije, kati ob tej priliki so redovniki Westminster-ske opatije določili ceremonijel kronanja, ki je bil vpisan v »Liber regalis«. Ta rokopiš se sedaj hrani v Westminsteru in po njem je bil danes kronan tudi kralj Jurij VI. Pisan je v latinici in v angleščino je bil preveden za vladanja kraljice Elizabete. V »Liber regalis« je bil prvič določen slavnosten sprevod ob kronanju z naslednjimi besedami: »Na dan kronanja bo jahal kralj na konju razoglav od londonskega Stolpa skozi mesto do Westminster-ske palače. Na sebi bo imel svečano oblačilo in izpostavil se bo očem ljudstva.« — Tako je nastal svečan sprevod kot najpopularnejši del vseh svečanosti ob kronanju.

Na predvečer sprevoda je kralj povitezil nove viteze, ki so se imenovali vitezi kopeli, kajti pred poviteženjem so jih odvedli v posebno sobo, kjer se je moral vsak okopati. Takrat so bili ljudje v splošnem se umazani, kopanja v našem pomenu besede sploh niso poznali. Drugo jutro so se peljali v svečanih oblačilih in baržunastih plaščih kralju naproti, ki jim je izročil viteške meče in ostroge. Kraljevski sprevod je krenil iz Towera do katedrale sv. Pavla, potem pa k Temple Bear, kjer ga je sprejel veliki konetabl Westminster, ki je odvedel vladarja v cerkev opatije. Kralj je jahal gologlav pod baldahinom, ki so ga držali štirje konjeniki, pred njim so pa jahali vitezi kopeli. Kralja so spremljali princi kraljevske krvi in angleški peari na konjih s čeladami, dalje sodniki in visoki dostojanstveniki in končno plemiči s svojimi lakaji v livrejah.

Leta 1399 ob kronanju Henrika IV. je šela ta kavalkada 6000 konjenikov. Ulice so bile lepo očiscene, od njih so bili postavljeni slavaloki, prebivalstvo je pa okrasilo hiše z zastavicami in prepogami. Na vseh križiščih so igralo godbe in med igranjem so kralja pozdravili zastopniki mesta, ki so mu izročili darila, ljudstvo ga je pa navdušeno pozdravljalo. Akrobati in šalji-vc so zabavali ljudstvo. Edvard VI., ki je postal kralj, ko mu je bilo devet let, se je zelo razveselil akrobatov, ki se je spustil po posevno napeti vrvi z vrha katedrale sv. Pavla. Zvečer so priredili sijajen ognjemet, v vodnjakih je teklo rdeče in belo vino namestu vode.

Svečan sprevod je bil odpravljen za vladanja Jakoba I. v času restavracije leta 1660 ga je pa »veseli kralj« Karel II. obnovil. Jakob II. je sklenil odpraviti kavalkado, pač je pa potrošil nad 100.000 funtov sterlingov za obleke svoje lepe žene kraljice Henrike Angleške. To je bil tudi konec tako zvanega »Towerskega sprevoda«. Danes je krenil slavnosti sprevod iz opatije v Buckinghamsko palačo in je bil nekakšna obuditev nekdanjih sprevodov, toda njihovega pomena se daleč ni dosegel.

Med kronanjem sta igrala v starih časih glavno vlogo dva plemiča, lord veliki-senešal in lord veliki-konetabl, ki sta bila takrat markiz Salisbury in lord Crewe. Zda igra najvažnejšo vlogo lord-marsal Anglije. To mesto zavzemajo že več stoletij vojvode Norfolkski. V 12. stoletju je bil to privilegij grofov Pembroke. Ko je pa njihov rod izumrl, je prešel na grofe Norfolk in sicer za vladanja kralja Edvarda I. Lord-marsal stoji med kronanjem na desni strani kralja in mu pomaga posaditi na glavo krono, ki jo drži za hlijev cvet. Lord-marsal skrbi tudi za vse podrobnosti obreda, odloča glede vabil in vrstnega reda gostov, on odobri osnutke toalet za soprogo pearov, on je šef helebardistov, ki jih je 13. Trije imajo krone in ovratnike iz zlata, šest srebrne ovratnike, štirje pa baržunaste.

Paul Hilsó:

Molčeci mašcevalec

Roman

Nekaj korakov od njega — tja proti palači — je bil izginil Harris Billu izpred oči v megli in od tistega trenutka ni niti najmanjši ropot v palači prihla, da se v nji kaj dogaja.

Harrisova palača je stala tiho in molče kakor izumrli. Zdaj je z največjo vnemo prebiral novine, pa ni našel niti besedice o tem, kar ga je zanimalo. Kamen se mu je odvalil od srca, vzdihnil je in odšel k zajtrku.

»Molčeci mašcevalec« je moral biti zelo previden.

— No Dick, kaj je danes novega?

Bill in Dick Holburn sta sedela še istega popoldne v Billovi knjižnici. Dick je sedel kakor da razvozljava zelo težaven problem in neprestano se je praskal za ušesi. Tedaj je Bill nadaljeval:

— Kaj si prav za prav mislil z besedami, ki si jih izgovoril prvič po telefonu?

— Bill — ali si trdno prepričan, da je bil mož, ki si govoril z njim v Limehousu, Harris?

— Kaj že zopet začenjaš? Saj sem ti rekel, da o tem ne more biti nobenega dvoma.

— Da, in vendar ...

38

Dick se je zopet popraskal za ušesom. — Zato sem še istega dne poslal štiri najboljše detektive, da bi stražili tisto hišo. Vsi štirje so poznali Harrisu na videz in nihče ga ni videl, da bi se bil vrnil v hišo ali prišel iz nje.

— Potem takem je moral ostati skrit v hiši. Dick je zopet nekaj časa molčal, kakor da razmišlja.

— Raje ti povem vse, Bill. Glej, moji štirje detektivi so dobili nalog stati na straži, vsak na enem vogalu zemljišča, kjer stoji hiša številka 3 v Sun-streetu. Naročil sem jim, naj skrbno pazijo na Harrisu in preiščejo hišo, čim se odpeljeva.

— O tem nisem imel pojma.

— Da, toda to je bil v prvi vrsti varnosten ukrep za primer, če bi se kaj zgodilo. Sicer sva pa hotela najti Harrisu in zato je moj ukrep utemeljen.

— No torej, tvoji detektivi so vdrl v hišo?

— Da, nekaj minut po najinem odhodu so vdrl v hišo vsak od ene strani. Toda čeprav so preiskali vse kotičke stare hiše, niso našli nobenih sledov za možem, ki smo ga iskali — namreč za Harrisom.

— To je presenetljivo. — Čisto gotovo je, da je bil tam. Najbrž je ta čas odšel odšel z doma.

— To je izključeno — nihče ni prišel v hišo niti odšel iz nje. Še bolj presenetljivo pa je, da trdijo naši doslej povsem zanesljivi detektivi, da Harrisu tam sploh niso videli. Odkrito rečeno, po mojem mnenju si se v razburjenosti vendarle zmotil.

Bill je naglo vstal in jel hoditi po sobi.